

Emlékbeszéd Dr. Löwenbein Samu felett.

Elmondotta Szepesszombaton 1912. évi október hó 30-án **ruszkini Dr. Lorx Sándor**, vármegyei tisztí főorvos.

Tisztelt Tag- és Kartárs urak!

Múlt tavaszi közgyűlésünk határozata értelmében osztályrészül jutott nekem azon felette megtisztelő, de egyúttal szomorú feladat, megemlékezni Dr. Löwenbein Samu tag- és kartársról, ki Budapesten — új hazájában — folyó évi január hó 21-én az élők sorából kidőlt.

Nehéz és szomorú feladat mindegyikünknek, de ez esetben kétszeresen az nekem, ki az elhunynak nem csak egy kedves kartársat, hanem egy régi kipróbált őszinte barátot is veszítettem.

Dr. Löwenbein Samu, egyletünk egy régi oszlopa eltávozott tőlünk örökre, és mi, kik rokonszenves egyéniségét tiszteltük és szerettük, kik önfeláldozó emberszeretete és kötelességérzete előtt meghajoltunk, kell hogy megemlékezzünk róla s egyleti életünkben megörökítsük nevét és emlékét. S azért, ha feladatunknak meg nem felelnék, biztat engem azon remény, hogy kartársaim velem szemben elnézők lesznek, annyival is inkább, mivel puritán felfogású, de nemesen gondolkozó boldogult tagtársunkat nem dicsőíteni, hanem csak száraz adatokban életrajzát ecsetelni szándékozom.

Boldogult tag- és kartársunk Dr. Löwenbein Samu, Szepes vármegye tisztelethelyi főorvosa, Gölniczbánya r. t. város tisztí orvosa, született 1836. július hó 12-én Hunfalván, hol apja vallás-tanító volt. Elemi iskoláit otthon végezte mint magántanuló s 12 éves korában a késmárki hírneves liceumba került, hol 4 éven át az algimnázium 4 osztályát látogatta.

Algimnáziumi tanulmányait befejezván, az anyagiakkal meg nem áldott ügyefogyott kis diák 3 éven át mint házi tanító működött, hogy tanulmányainak folytatására megszerezhesse magának a biztos alapot.

Ezen 3 év alatt az V. és VI-ik gimnáziumi osztályt mint magántanuló végezte, azután pedig az eperjesi kollégiumot kereste fel, hol 1859-ben az érettségi vizsgát jó sikerrel letette.

Ugyan ez év október havában beiratkozott Budapesten orvostanhallgatónak s 5 évi fáradságos, nélkülöző s anyagi nehézséggel küzdő tanulmány után, 1864. október havában letette az első szigorlatot, melyet 1865. január havában a második szigorlat követett s január 29-én fölavatott orvostudorrá.

Következő február hó 7-én oltár elé vezette szíve választottját Pollatsek Regina úrhölgyet, kinek kíséretében kórházi tanulmány végett Wienbe költözött. Ott tartózkodása alatt hallgatta Dr. Braun egyetemi tanár szülészeti és Dr. Pollitzer egyetemi tanár fülgyógyászati előadásait s már 1865. április hó 3-án elnyerte Wienben a szülésmesteri oklevelet. Wienből ismét Budapestre fordult további kiképzésre és már 1865. június 3-án elnyerte ott a sebésmesteri oklevelet.

Ily kiképzéssel a fiatal Aesculap a magángyakorlatra lépett és letelepedett Gölniczbányán.

Az elméletileg és gyakorlatilag kiképzett fiatal orvos ott csakhamar elnyerte a közönség bizalmát, és már 1866. március 24-én, a még akkor életben lévő Dr. Seyfried mellett, városi orvosnak választott s midőn Dr. Seyfried 1868-ban meghalt, Dr. Löwenbein Samu Gölnichánya város tiszti főorvosává választott, mely állását 1912. évi február hó 6-án történt lemondásáig szakadatlanul betöltötte.

Az 1866-iki év nyarán föllépett kolerajárvány alkalmából — Gölniczbányán akkor járási orvos nem volt — majdnem az ő vállára nehezedett a nehéz és fárasztó orvosi ténykedés úgy a város területén, mint a nagy környéken, de ez vetette meg és biztosította neki gyakorlatának kiterjedését, elnyervén úgy a városi, mint a környékbeli közönség osztatlan bizalmát.

Nagy mérvben vette őt igénybe az 1872—1873-ban újból föllépett kolerajárvány, mely Nagy- és Kissolymáron, Margitfalván és Kluknón nagyobb kiterjedést nyert. A járvány lezajlása után az akkori vármegyei főispán (Gróf Csáky Albin v. b. t. t.) javaslata alapján a m. k. b. ü. miniszter úr 1873. december hó 12-én 4156. sz. a. kelt rendelettel köszönetét és elismerését fejezte ki, „a közegészség terén kifejtett buzgó tevékenységeért”. a főispán pedig a járási orvosi teendőkkal bízta meg őt.

Ugyanazon megbízatást nyerte 1875-ben, de a vármegyei közönség ugyanez évben hozott határozata értelmében a járási orvos székhelyéül Krompach nagyközséget állapítván meg, eddig viselt bizalmi állásáról lemondott.

A gölniczbánya-szomolnokai vasút építésekor a vasúti orvosi

teendők végzésével bízott meg, mely feladatának 1909. évi március hó 5-én történt lemondásáig, híven meg is felelt.

A prakfalvi uradalomnál több mint 45 éven át az uradalmi orvosi tisztséget töltötte be, mely állásától 1911. évi március hó 18-án vált meg.

Hosszú éveken át volt a máriahutai bánya-társláda orvosa, mely állásáról 1911. évi február hó 21-én mondott le.

Thurzófüred gyógyfürdő 1891-ben történt létesítésénél tevékeny részt vett, miért is a részvénytársaság őt igazgatósági taggá s a gyógyfürdő főorvosává választotta, mely állásban őt nyáron át önfeláldozó tevékenységet fejtett ki.

Az 1897. évi április hó 30-án tartott vármegyei bizottsági közgyűlésen, Szepesvármegye tiszteletbeli főorvosává neveztetett ki gróf Csáky Zenó v. b. t. t. főispán által, mely kinevezést Szepesvármegye bizottsága nagy örömmel fogadta.

1910. február hó 28-án kivevezte őt a m. kir. kereskedelem-ügyi miniszter úr felügyelő-bizottsági tagnak a gölnczbányai m. kir. állami fémipari iskolánál, mely tisztségétől 1911. évi április hó 2-án saját kérelmére fölmentetett.

A felsorolt száraz adatokban találják a t. tagtárs urak mind azon mozzanatokat, amelyek Dr. Löwenbein Samu hivatalos és nem hivatalos orvosi ténykedésének alapját képezik, de engedjék meg hogy néhány rövid vonásban vázoljam azt, hogy ki volt elhúnyt tagtársunk a társadalomnak, hogyan töltötte be hivatásának magasztos földadatát, és ki volt ő a szepesi orvos-gyógyszerész egyletnek?

Dr. Löwenbein Samu családi élete mintaszerű volt. Kölcsönös szeretet, egyetértés és bizalom boldoggá tette úgy a férjet, mint a nőt. Őt, apjukat az imádásig szerető gyermeke közül 2 leánya családot alapított s ugyancsak családot alapított fia, ki a cs. és kir. hadseregben ezredorvosi minőségben szolgálja a hadurat, két leánya pedig még ma is az anya gondozó s szerető szárnyainak védelme alatt van. Gyermekeinek gondozására, iskoláztatására és kiképeztetésére áldozattól nem riadt vissza az elhunyt, miért is még öreg korukban is hála telt szívvel s kegyelettel fognak róla megemlékezni s áldani fogják irányukban ki nem fogyott szeretetét és áldozatkészségét.

Elhunyt tagtársunk korai elvesztését siratja a társadalom is. Ő szerette a társas életet, és részt vett úgy a közélet örömeiben mint bánatában is. Kerülte a feltűnést, de pártolta mindenkor a jótekonyság terén életbe léptetett intézkedéseket. Egyik alapítója

és közkedvelt tagja volt a gölniczbányai kaszinó-egyletnek, mely 25 évi orvosi működésének évfordulóján, tiszteletére fáklyás menetet, szerenádöt és díszebédet rendezett, azonkívül még egy értékes emléktárggyal is tüntette ki őt.

Mint a gölniczbányai önkéntes tűzoltó-egylet egyik alapító tagja és egyleti orvosa, 10 évi szakadatlan működés után, a magyar országos tűzoltó-szövetség elnöksége által az ezüst érem viselhetésére jogosítva lett 1891. évi augusztus hó 6-án.

1905. évi június hóban Tátralomniczon tartott gyűlésünkön ünnepelte őt a szepesi orvos-gyógyszerész egylet 40 évi orvosi gyakorlatának évfordulója alkalmából, átnyújtván neki egy az összes tagtársak által aláírt üdvözlő oklevelet.

Az ezen ünnepélyt követő héten Gölniczbánya város társadalma tiszteletére egy díszebédet rendezett s egy értékes gyűrűvel ajándékozta meg.

Nem volt a társadalmi téren kivált a jótékonyság terén semmiféle mozgalom, melynek támogatója és előmozdítója nem lett volna. Siratja őt nemcsak a családja, rokonai és barátai, de sajnálja korai elhunytát a társadalom is.

A közéletben tanusított fáradozásáért nem egy oldalról talált elismerést és köszönetet.

Midőn mint a gölniczbánya-szomolnokai vasút orvosa hivataláról leköszönt, a kassa-oderbergi vasút vezérigazgatója (Ráth Péter udv. tanácsos) úgy a maga, mint a betegsegélyző pénztár igazgató-választmánya és a tisztviselői kar nevében, egy 1909. évi március hó 9-én kelt s meleg hangon írt átiratban köszönetet mondott neki hosszú időn keresztül kifejtett buzgó és fáradságos orvosi működéseért.

A máriahutai bányatársrládánál betöltött orvosi állásáról lemondván, a társzláda igazgatója búcsut vett tőle 1911. évi február hó 23-án írt levelében elismerését és köszönetét kifejezve a hosszú időn át végzett buzgó és önfeláldozó működéseért s értesítette, hogy egy félévi fizetést végkielégítés fejében neki kiutalványozott.

A prakfalvi uradalomnál 45 éven át uradalmi orvosi minőségben betöltött áldásos és fáradságos működés után, 1911. évi március hó 18-án Gróf Csáky Albin v. b. t. t. meleg hangon írt levélben önfeláldozó buzgó fáradozásának elismerése fejében 1 évi rendes fizetését utalta ki köszönetének kifejezése mellett.

A legnagyobb, legszebb és legdíszesebb kitüntetést nyerte el a boldogult 1911. évi február hó 6-án a városi képviselő-testülethez intézett lemondó és egyúttal búcsuzó levelére. A képviselő-testület február hó 10-én tartott közgyűlésén mély sajnálattal

elfogadta viselt hivataláról való lemondását és elismerése és köszönete jeléül 2400 korona végkielégítést utalványozott ki neki.

A következő, március hó 2-án tartott rendkívüli képviselőtestületi közgyűlésen pedig városi díszpolgárrá választatott.

Valóban buzdító és lélekemelő ezen képviselőtestületi közgyűlés indokolt javaslata, de még inkább a róm. kath. apátplebános által mondott gyönyörű szavak, melyekkel Dr. Löwenbein Samu tevékenységének, fáradozásának és áldozatkészségének hódolt s őt elbúcsúztatta.

Ugyancsak 1911. évi március hó 2-án elismerését és köszönetét fejezte ki a vármegyei alispán, a törvényhatóság területén úgy hivatalos, mint magánorvosi minőségben, hosszú éveken át kifejtett önzetlen és áldásos a közönség javára szolgált működéseért és fáradozásáért.

Dr. Löwenbein Samu mint orvos buzgó és önfeláldozó apostola volt az emberszeretetnek. Beteg, ki őt felkereste bármikor, benne az előzékeny tanácsadót, az önfeláldozó orvost, a segélyt nyújtó emberbarátot találta anélkül, hogy fáradságának anyagi elismerésére számított volna; sőt nem egyszer, de számtalanszor nyújtott anyagi segélyt is az ügvefogott betegnek, hogy úgy a maga lelkiismeretét és jószívűségét kielégítse és hogy a szegény beteg nélkülözésén némileg segítsen.

Nem volt beteg, akit a bölcs tanácsával, burlító szavakkal, biztató reménnyel el nem látott volna. Bízatta a csüggedőt, bátorította a reménykedőt s csillapította fájdalmát a szenvedőknek.

Nem sablonos orvos volt ő, hanem a kor követelményeivel haladva, az orvosi tudomány újabb és legújabb vívmányait és tanait elsajátítva, szorgos pontos, és lelkiismeretes vizsgálat alapján állapította meg a körjelzést és kezelésében és ápolásában pedig elkövetett mindent, hogy a bizalommal hozzáfordult betegnek lehetőleg megadhassa az egészséget, vagy könnyítsen fájdalmain és szenvedésein.

Ezrek és ezrek áldása követte őt búcsuzáskor, ezrek és ezrek kegyelettel fogják említeni nevét, hirdetve emberbaráti szeretetét s önfeláldozó munkásságát és fáradozását.

Dr. Löwenbein Samu nem volt harátja a dicsőítésnek. Legjobban szerette, ha orvosi működése, ténykedése és elért eredménye beszéd tárgyát nem képezte. Örült ugyan az elért eredménynek, de nem restelte az esetleges balsikert sem, mert meggyőződése szerint járt el.

Hogy Dr. Löwenbein mint szakképzett orvos összeegyeztetni tudta az elméleti kiképzését a gyakorlatban szerzett tapasztal-

talatokkal, ezt legjobban bizonyította a szepesi orvos-gyógyszerész egyeslet ülésein tanúsított tevékenysége.

Már az egyeslet alakulásakor ringatta annak bölcsőjét s hosszú éveken át nem volt egyesleti gyűlés amelyen részt nem vett volna. Egyik oszlopa volt az egyesletnek s aki ismerte mindenkor mosolygó arcát, kartársaival szemben tanúsított előzékenységet — ő a figulus figulum odit közmondást nem ismerte, vagy legalább senkivel sem éreztette — és igazi kartársi érzületét, az csak tisztelni, becsülni, sőt szeretni tudta. Örvendett az egyesület gyarapodásán és fejlődésén, részt vett tudományos előadások megvitatásában, támogatta az egyesület törekvését s több ízben tartott előadásaival a tagtársak elismerését vívta ki magának.

Tartott előadásai a következők voltak:

1871. évi május hó 5-én Szepesváralján bemutatta a fültűkör szerkezetét és használati módját.

Ugyancsak 1871. évi május hó 5-én Szepesváralján előadást tartott: a két év alatt észlelt himlőjárványról (statisztikai kimutatással együtt).

1872. évi május hó 24-én Gölniczbányán: Rubeola-járvány Gölniczbányán és környékén.

1881. évi május hó 17-én Gölniczbányán: A szív és vesebántalmak közti viszony; szívizomlob billentyűelégtelenség nélkül.

1885. május 20-án Iglón: Tüdőlobok sajátságos alakjai.

1886. május hó 25-én Gölniczbányán: A bányahimlő sajátságos és a himlőhöz csak hasonló kúteg.

1890. évi május hó 28-án: Emlékbeszéd Dr. Kreichel András fölött.

1892. június hó 22-én Thurzófüreden: A bányászok tüdőbántalmai.

Dr. Löwenbein Samu a szepesi orvos-gyógyszerész egyeslet nyugdíjintézetének alapító tagja is volt, sőt ezen intézmény javára egy 300 koronából álló alapítványt is tett, mely alapítvány külön kezelendő, jövedelme a bekövetkezendő haláláig tőkésítendő, halála után az alapítvány kamatait a hátrahagyott özvegye élvezi, utóbbi elhalálozása után az alapítvány jövedelme az igényjogosultak közt felosztandó.

Tisztelt Tagtárs urak! A felolvasottakban néhány vonásban vázoltam elhunyt tagtársunk életrajzát, orvosi és társadalmi úton tanúsított munkásságát, valamint az elért hálát, elismerést és kitüntetést is.

Tagtársunk halálával egyletünk egy buzgó és tevékeny tagja pihenni vonúlt, hová előbb-utóbb mi is kerülünk mindnyájan. Róla megemlékezni s kegyelettel megőrizni emlékét nem csak emberbaráti, de főleg kartársi kötelességünk.

Hogy az elhúnyttal szemben kegyeletünknek a mai alkalommal is adózzunk és annak kifejezést is adjunk, emelkedjünk fel mindnyájan és kívánjuk a boldogultnak: »nyugodjék békében és legyen neki könnyű a föld*!

Áldott legyen emléke!
